

STORTINGET

Innst. 115 S

(2020–2021)

Innstilling til Stortinget
fra kommunal- og forvaltningskomiteen

Dokument 8:5 S (2020–2021) og Dokument 8:35 S (2020–2021)

Innstilling fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om evakuering av flyktninger fra Hellas, med bakgrunn i den kritiske Moria-situasjonen, i det omfang norske kommuner har kapasitet til og Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kristoffer Robin Haug og Lars Haltbrekken om å lage en plan for hvor mange flere asylsøkere Norge skal evakuere fra Hellas i 2021 og at økningen i antall evakuerte asylsøkere innen Europa ikke skal føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN

Til Stortinget

Bakgrunn

I Dokument 8:5 S (2020–2021) fremmes følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen om å avlaste Hellas ved å evakuere flyktninger i et større antall, ut fra en hastegjennomgang hvor norske kommuner melder inn antallet flyktninger de er villige til å ta imot. Innsatsen koordineres av regjeringen, som stiller evakuerings-team, inkludert fly, mannskap og helsearbeidere, tilgjengelig for å evakuere mennesker i nød på en smittevernsmessig trygg måte og slik at de kan få tilgang til grunnleggende hjelp og asylinstituttet i Norge. Hastegjennomgangen skal gjennomføres innen utgangen av 2020.»

I Dokument 8:35 S (2020–2021) fremmes følgende forslag:

1. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2020 legge fram et konkret tall på hvor mange asylsøkere Norge skal ta imot fra Hellas i 2021, basert på det grunnleggende prinsippet at Norge skal være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettssikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas. Relokalisering av asylsøkere i Europa skal ikke føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN, men komme i tillegg.
2. Stortinget ber regjeringen trekke tilbake Instruks om tolking av utlendingsloven § 32 – overføring av asylsøkere til Hellas i henhold til Dublin III-forordningen (GI-07/2017) og realitetsbehandle asylsøknadene til de personene som har Hellas som første ankomstland, i Norge.»

Det vises til dokumentene for nærmere redegjørelse for forslagene.

Komiteens behandling

Komiteen har i brev av 7. og 22. oktober 2020 til Justis- og beredskapsdepartementet v/statsråd Monica Mæland bedt om en vurdering av forslagene. Statsrådens uttalelser følger av vedlagte brev av 13. og 28. oktober 2020. Komiteen har imøtesett og mottatt skriftlige innspill i sakene.

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Masud Gharahkhani, Stein Erik

Lauvås, Eirik Sivertsen og Siri Gåsemyr Staalesen, fra Høyre, Norunn Tveiten Benestad, Torill Eidsheim, Olemic Thommessen og Ove Trellevik, fra Fremskrittspartiet, Jon Engen-Helgheim og Helge André Njåstad, fra Senterpartiet, Heidi Greni og Willfred Nordlund, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, og fra Kristelig Folkeparti, Torhild Bransdal, viser til at det ikke ble avholdt høring i sakene, men gitt anledning til å gi skriftlig innspill innen 5. november 2020. Komiteen viser til de to representantforslagene som er til behandling, Representantforslag 35 S (2020–2021) om å lage en plan for hvor mange flere asylsøkere Norge skal evakuere fra Hellas i 2021 og at økningen i antall evakuerte asylsøkere innen Europa ikke skal føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN, og Representantforslag 5 S (2020–2021) om evakuering av flyktninger fra Hellas, med bakgrunn i den kritiske Moria-situasjonen, i det omfang norske kommuner har kapasitet til. Komiteen viser videre til brev fra justis- og beredskapsministeren datert 13. og 28. oktober 2020.

Komiteen ser med bekymring på situasjonen i mottaksleirer flere steder i verden, inkludert i de greske leirene. Smittesituasjonen i forbindelse med covid-19-pandemien har forverret en allerede krevende situasjon i leirer som huser langt flere asylsøkere enn det er reell kapasitet til, med mangelfulle sanitærforhold og lang saksbehandlingstid på søknader om beskyttelse. Komiteen viser til at det er behov for bedre langsiktige løsninger i det europeiske asylsystemet, og registrerer at det nylig er igangsatt et arbeid om det europeiske migrasjons- og asylsystemet i EU. Komiteen viser til at ansvaret for å finne løsninger i samarbeid med andre europeiske land påhviler regjeringen dette inkluderer også håndteringen av eventuelle anmodninger om å bidra til relokalisering fra Hellas.

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til det pågående arbeidet i Hellas med asylsøkere og relokalisering av asylsøkere, der Norge bistår sammen med EU. For de migranter som i fremtiden vil søke til Hellas for beskyttelse, er løsningen å sikre et forsvarlig og effektivt system for migrasjonshåndtering.

Disse medlemmer viser her til at i finansieringsperioden 2012–2024 vil Norge gjennom EØS-midlene ha stilt til rådighet om lag 650 mill. kroner for å bidra til en effektiv asylhåndtering, rettsikkerhet og mer verdige mottaksforhold for asylsøkere i Hellas. Hoveddelen av denne innsatsen er rettet inn mot sårbare migranter. De siste årene har regjeringen gjennom EUs støttetjenester bidratt med personell og kompetanse til asylsaksbehandling og grensekontroll, og i tillegg har vi

gjennom EUs krisemekanisme bidratt med materiell og ressurser til greske mottak. På anmodning fra greske myndigheter og WHO bidro også Norge med det medisinske teamet som ble sendt til øyene i Hellas fra Norge for å bistå etter brannen i mottaksleiren Moria på Lésvos.

Disse medlemmer viser til at Norges bidrag i relokalisering av asylsøkere fra Hellas supplerer den øvrige norske bistanden til Hellas, og Norges innsats i Hellas og for migrantene der må sees i sammenheng.

Disse medlemmer vil prioritere å ta imot overføringsflyktninger. Dette er personer med avklart beskyttelsesbehov, men som ennå ikke befinner seg i trygge land, slik asylsøkere i Hellas gjør. Disse medlemmer anerkjenner at det likevel i noen særskilte tilfeller er viktig at Norge også bidrar ut over dette, slik som ved relokalisering av 50 sårbare migranter fra Hellas.

Disse medlemmer viser til at regjeringens instruks (GI-07/2017) er i tråd med anbefalingen som ble gitt av Europakommisjonen, og forutsetter klart at situasjonen for asylsøkere i Hellas kan endre seg. UDI skal derfor holde seg løpende orientert om utviklingen i Hellas og vurdere konkret og individuelt om det vil være i tråd med regelverket å overføre den enkelte asylsøker til Hellas i tråd med Dublinregelverket og situasjonen i landet.

Disse medlemmer viser til at man i fremtiden også vil ha behov for bosetting i kommunene, og at det fortsatt er personer med oppholdstillatelse i norske mottak som venter på å bli bosatt i en kommune. Det er derfor en fordel at det er ledig bosettingskapasitet i kommunene.

Disse medlemmer viser til EUs migrasjonspakke og er positive til nytenkning rundt en ansvarsfordeling som er mer bærekraftig for Europa og for Norge. Disse medlemmer støtter regjeringens videre arbeid med Norges aktive bidrag i denne viktige prosessen.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet og Sosialistisk Venstreparti viser til at FNs høykommissær for flyktninger (UNHCR) har anmodet Norge om å bistå med situasjonen for asylsøkere og migranter i Hellas. UNHCR har også appellert til Norge og andre europeiske land om å bidra sterkere til relokaliseringsordningen som et svar på den akutte humanitære situasjonen som har oppstått etter brannen i Moria-leiren. Disse medlemmer påpeker at det nå har gått nærmere et halvt år siden regjeringen varslet sin løsning for å relokalisere et antall asylsøkere fra Hellas, uten at en eneste av disse sårbare personene har blitt hentet til Norge.

Disse medlemmer viser videre til at Norge nå opplever historisk lave asylankomster ved grensen, og at dette er en trend som har vært stabil siden 2016. Disse

medlemmer bemerker at det svært lave ankomsttallet hittil i 2020 må ses i sammenheng med iverksetting av koronatiltak og stengte grenser i Europa, og at det er grunn til å tro at dette kan få innvirkning på asylankomstene også i 2021.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet mener Norges hovedprioritet i flyktning- og asylpolitikken bør være overføringsflyktninger gjennom FN-systemet (kvoteflyktninger). Slik sikrer vi best at det er de mest sårbare flyktningene med et reelt beskyttelsesbehov som får komme til Norge, og disse medlemmer støtter opp om et rettferdig og velorganisert regime som ikke forutsetter at mennesker må legge livet i hendene på menneskesmuglere for å søke om beskyttelse. Disse medlemmer viser til at Arbeiderpartiet i sitt alternative budsjett for 2021 øker antallet kvoteflyktninger med 500.

På bakgrunn av den ekstraordinære og alvorlige situasjonen for asylsøkere i greske flyktningleirer mener disse medlemmer at regjeringen ved en økning av antall kvoteflyktninger for 2021 i dialog med FN og andre relevante aktører må gjøre en konkret vurdering av hvor stor andel av denne økningen som skal benyttes for relokaliserte asylsøkere fra Hellas. Disse medlemmer viser til at det i regjeringens forslag til statsbudsjett for 2021 i likhet med foregående år legges opp til at et eventuelt bidrag til relokalisering av asylsøkere fra Hellas skal inngå i den samme kvoten som overføringsflyktninger gjennom FN. Ved å øke den totale kvoten med 500 gis regjeringen dermed et betydelig handlingsrom for å øke antallet relokaliserte asylsøkere fra Hellas, uten at dette går på bekostning av de allerede planlagte 3 000 overføringsflyktningene for 2021.

Disse medlemmer mener videre at regjeringen på bakgrunn av den prekære situasjonen i Hellas bør øke det planlagte antallet relokaliserte asylsøkere fra Hellas betydelig ut over de 50 som opprinnelig er planlagt fra regjeringens side. For øvrig forutsettes det at regjeringen gjør den konkrete vurderingen av hvilket antall som er praktisk gjennomførbart og i tråd med bosettingskapasiteten i norske kommuner, og at antallet samsvarer med innsatsen fra de andre europeiske landene som bidrar i relokaliseringsordningen.

Disse medlemmer mener at Norge ved relokalisering av asylsøkere fra Hellas, må prioritere de mest sårbare personene som med høy sannsynlighet vil oppfylle kravene til beskyttelse i Norge. Disse medlemmer viser til uttalelser fra UNHCR om at de i samarbeid med øvrige aktører som opererer i Hellas vil kunne bistå norske utlendingsmyndigheter i å gjøre en forhånds-vurdering av sannsynligheten for at en asylsøker vil kvalifisere til beskyttelse i Norge.

Disse medlemmer fremmer på bakgrunn av dette følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke antallet kvoteflyktninger i 2021 med 500 og raskt utarbeide en plan for hvordan dette skal omfatte relokalisering av sårbare asylsøkere med beskyttelsesbehov fra Hellas, samt legge frem en konkret plan for hvor mange asylsøkere Norge skal ta imot fra Hellas i 2021.»

Disse medlemmer understreker at Norge har et ansvar for å bistå greske myndigheter med støtte til å etablere verdige og rettighetsbaserte mottaksforhold og asylsaksbehandlingsprosedyrer i Hellas. Disse medlemmer viser videre til at en av de største utfordringene for det greske asylsystemet er at de asylsøkerne som får avslag, ikke blir returnert til hjemlandet. Disse medlemmer mener derfor norske myndigheter særskilt bør se nærmere på hvordan Norge kan bidra med kompetanse og ressurser i det greske returarbeidet.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen snarlig fremlegge og iverksette en konkret plan for hva Norges internasjonale bidrag skal være for å etablere verdige og rettighetsbaserte mottaksforhold og asylsaksbehandlingsprosedyrer i transittland som Hellas. Dette innebærer kvalitetssikring av asylsaksbehandlingen, fri rettshjelp til sårbare grupper av asylsøkere, returarbeid samt reintegrering av sårbare grupper.»

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til at migrasjon er en av de store utfordringer verdenssamfunnet står overfor. Ved inngangen til 2020 var det av FN estimert å være 79,5 millioner flyktninger i verden. Det er et rekordhøyt antall. Disse medlemmer mener at den voksende migrasjonsutfordringen verden står overfor, synliggjør behovet for å tenke nytt innen asyl- og innvandringspolitikken. Asylsituasjonen for landene rundt Middelhavet tydeliggjør dette.

Disse medlemmer viser til at de siste ti årene har norske myndigheter gjennom EØS-midlene bidratt med om lag 600 mill. kroner til å styrke det greske migrasjonssystemet, dette blant annet for å bidra til en effektiv asylbehandling og verdige mottaksforhold. Dessverre registrerer disse medlemmer, tross store norske og felleseuropeiske bidrag til Hellas, at situasjonen de siste årene har utviklet seg negativt. Antall asylsøkere til Hellas har økt kraftig de senere årene. I 2018 og 2019 kom det ifølge EUs asylbyrå EASO nærmere 145 000 asylsøkere til Hellas. Det er et høyt tall. Videre har Hellas over de siste årene bygget opp voldsomme restanser i saksbehandlingen av asylsøknader. Dette sammenholdt med lav retureffektivitet gjør situasjonen i Hellas krevende. Disse medlemmer understreker viktigheten av å styrke den felleseuropeiske innsatsen ved Europas yttergrenser.

Disse medlemmer mener at situasjonen i Hellas med all mulig tydelighet avslører at dagens asylsystem ikke er bærekraftig, verken ut fra et økonomisk, demografisk, sosialt, sikkerhetspolitisk, moralsk eller humanitært perspektiv. En relokalisering av asylsøkere fra Hellas til Norge og andre europeiske land vil etter disse medlemmers oppfatning bare bidra til å befeste de strukturelle utfordringene i Middelhavsområdet. All erfaring tilsier at enhver indikasjon på liberalisering av asylregelverket, og det som oppfattes som økte sjanser for å komme til Europa, og Nord-Europa i særdeleshet, gjør at flere mennesker legger ut på en livsfarlig ferd over Middelhavet. Et forslag om å relokalisere 1 000 asylsøkere fra Hellas til Norge som en hasteoperasjon i 2021 vil, tross gode intensjoner fra forslagsstiller, trolig ikke medføre annet enn større utfordringer for Hellas og andre land i regionen på sikt, ved at flere migranter tar sjansen på å få opphold i Europa. Da løser man ikke utfordringene i Hellas og de andre landene i middelhavsregionen, men sementerer dem. Et slikt forslag kan ikke disse medlemmer støtte.

De økte migrasjonsutfordringene danner etter disse medlemmers oppfatning grunnlag for å endre dagens asylsystem, slik at det blir bærekraftig både fra et moralsk og et økonomisk perspektiv. Forslagene som fremsettes i disse to representantforslagene understreker og forsterker etter disse medlemmers oppfatning dette behovet. Fremskrittspartiets målsetning er å hjelpe flest mulig medmennesker på flukt og samtidig sikre et bærekraftig velferdssamfunn. Da er det avgjørende at vi styrker hjelpen i nærområdet. Forslagene som fremsettes i representantforslagene, er direkte motstridende mot Fremskrittspartiets målsetting om å hjelpe flest mulig medmennesker og samtidig sikre et bærekraftig velferdssamfunn. Disse medlemmer kan derfor ikke støtte disse forslagene.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet mener kvotesystemet gjennom FN bør prioriteres foran andre relokaliseringssløsninger. Ansvaret for håndteringen av situasjonen i greske leirer er først og fremst greske myndigheters oppgave. Med den prekre situasjonen knyttet til covid-19-utbruddet og den overfylte kapasiteten i leirene er det i denne situasjonen imidlertid nødvendig at en bredde av europeiske land tar et medansvar. Norge bør bidra til dette. Disse medlemmer mener dagens lave ankomsttall for asylsøkere til Norge tilsier at det bør være tilstrekkelig kapasitet i mottakssystemet samtidig som smittevern hensyn ivaretas. Nødvendige smittevern hensyn må sikres ved ankomst, både for å ivareta barna fra leirene og den norske befolkning for øvrig. Disse medlemmer anerkjenner den meget vanskelige situasjonen i greske leirer. Trengsel og elendige sanitærforhold gjør det umulig å ivareta godt smittevern i møte med et covid-19-utbrudd. Situasjonen

med overfylte leirer vanskeliggjør oppgaven med å ivareta sikkerheten særlig til sårbare barn. De barna som er i leirene uten omsorgspersoner, er mest sårbare, og situasjonen er verre desto yngre barna er. Disse medlemmer mener derfor at Norge bør bidra til å ta imot noen av de enslige mindreårige barna under 15 år uten omsorgspersoner. Jenter er ekstra sårbare for seksuelle overgrep og menneskehandel, og derfor bør de prioriteres. Disse medlemmer viser til at den spesielle situasjonen knyttet til covid-19-pandemien i 2020 innebærer at Norge ikke vil ta imot de 3 000 kvoteflyktningene som er planlagt for i år – innenfor dette antallet bør Norge sørge for at deler av kvoten for kvoteflyktninger avses til relokaliserte asylsøkere fra Hellas. Norge bør prioritere de mest sårbare personene som mest sannsynlig vil fylle kravene til beskyttelse i Norge, herunder yngre barn og sårbare familier med mindreårige barn. Disse medlemmer mener opplysninger må avklares i samarbeid med UNHCR, slik at de som hentes ut, mest sannsynlig vil kvalifisere til beskyttelse i Norge.

Disse medlemmer fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Norge innenfor årets kvote på 3 000 flyktninger kan ta imot noen av de mest sårbare barna og sårbare familier med mindreårige barn fra leirer i Hellas, under følgende forutsetninger:

- En bredde av europeiske land enes om en avtale for mottak. Fordeling beregnes etter folketall i mottakslandene.
- Norge tar imot enslige mindreårige under 15 år uten omsorgspersoner i leirene, fortrinnsvis jenter.
- Norge tar imot sårbare familier med mindreårige barn.
- Norge går i dialog med FN for å vurdere hvem som er de mest sårbare innenfor disse gruppene.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til forutsetningene som medlemmene fra Senterpartiet her peker på, og er glade for at Senterpartiet er enig med regjeringen, da mange av de samme forutsetningene ligger til grunn for denne regjeringens relokalisering av 50 sårbare migranter fra Hellas.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til Representantforslag 85 S (2019–2020), hvor representanter fra Sosialistisk Venstreparti allerede i mars 2020 foreslo at regjeringen umiddelbart skulle ta initiativ til en avtale med Hellas om å ta imot et tilsvarende antall asylsøkere for saksbehandling i Norge som under tidligere relokaliseringsmekanisme, nemlig 1 500 personer fordelt over to år. Det ble i forslaget understreket at barn på flukt alene og andre særlig sårbare skulle prioriteres. Dette medlem viser videre til Sosialistisk Venstreparti sitt alternative statsbudsjett

for 2020, hvor det ble foreslått å relokalisere 1 000 asylsøkere fra Hellas og Italia til Norge i år.

Dette medlem viser til at selv om regjeringen vedtok å kun motta 50 asylsøkere fra Hellas i inneværende år, ser det ut som de ikke vil bli relokalisert før jul. Dette medlem viser til at det er svært mange asylsøkere som er sårbare under de rådende forholdene i de greske flyktningleirene. Dette medlem mener det derfor er svært uheldig at regjeringen har stilt særnorske krav til EU-kommisjonen, som kan ha ført til at Norge står bakerst i køen ved utvelgelse av aktuelle kandidater.

Merknader til Representantforslag 35 S (2020–2021)

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at det nå er langt på overtid at asylsøkerne på de greske øyene får verdige og trygge mottaksforhold, og at de flyttes til det greske fastlandet eller til andre europeiske land.

Dette medlem viser til at regjeringens svar på brannen i Moria var at Norge kan bidra med å hente 50 asylsøkere fra Hellas. Dette er et altfor lavt tall sett opp mot den humanitære katastrofen som utspiller seg på de greske øyene. Flere land, som Tyskland, har økt antallet asylsøkere de vil ta imot gjennom relokalisering etter brannen.

Dette medlem viser til at det kommer få asylsøkere til Norge. I 2019 kom det 2 305 asylsøkere og 2 804 overføringsflyktninger. Fra januar til utgangen av oktober 2020 er det 1 244 personer som har søkt asyl i Norge, og det er varslet at Norge ikke rekker å ta imot alle de 3 000 kvoteflyktningene som det er vedtatt at skulle komme i 2020.

Dette medlem viser til at det i disse tider behandles kommunebudsjetter over hele landet. Kommunene må nedbemanne kapasiteten på integreringsfeltet for neste år fordi kommunene har blitt anmodet om å bosette færre flyktninger. Dette medlem viser til at over 125 kommuner har støttet oppropet om å evakuere barn fra Moria og varslet at de har kapasitet og ønske om å bosette flere.

Dette medlem mener derfor alt ligger til rette for at Norge i 2021 kan være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettssikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas. Forberedelsene som utlendingsmyndighetene nå gjør for å starte relokalisering fra Hellas, må ta høyde for at Norge i 2021 vil ta et langt større ansvar enn i dag. Dette medlem viser til at Norge har høy smittevernberedskap i ankomst, mottak og utlendingsforvaltningen. Dette medlem understreker at ikke alle internasjonale utfordringer kan løses ved at Norge sender penger og forventer løsninger i nørmerådet.

Dette medlem viser i den forbindelse til Sosialistisk Venstrepartis alternative statsbudsjett for 2021,

hvor det foreslås å evakuere 1 000 asylsøkere fra Hellas. Norge har kapasitet, kommunene har vilje, og nå må regjeringen følge opp.

Dette medlem fremmer på denne bakgrunn følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i løpet av 2020 legge fram et konkret tall på hvor mange asylsøkere Norge skal ta imot fra Hellas i 2021, basert på det grunnleggende prinsippet at Norge skal være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettssikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas.»

«Stortinget ber regjeringen sikre at relokalisering av asylsøkere i Europa ikke skal føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN, men komme i tillegg.»

Dette medlem viser til at Dublin-avtalen er et samarbeid mellom EU-landene, Island, Sveits, Liechtenstein og Norge. Avtalen legger opp til at hver asylsøker får søknaden sin behandlet i kun ett av Dublin-landene. Dersom en asylsøker kommer til Norge etter å ha blitt registrert i et Dublin-land, kan Norge velge ikke å realitetsbehandle søknaden her, men sende vedkommende tilbake til første ankomstland.

Dette medlem viser videre til at selv om Dublinforordningen åpner for retur til første land man var innom, er dette ingen plikt. Et land kan velge å behandle asylsøknader selv fremfor å sende vedkommende tilbake til første ankomstland. Dette gjorde for eksempel Norge i 2010, da Utlendingsdirektoratet (UDI) realitetsbeholdt asylsøknader fra personer som hadde blitt registrert i Hellas først. Bakgrunnen for instruksjonen var en dom i Den europeiske menneskerettsdomstol (EMD) i saken M.S.S. mot Belgia og Hellas, som konkluderte med at overføring til Hellas etter Dublin-regelverket ville være i strid med Den europeiske menneskerettskonvensjon. Dette medlem vil understreke at allerede i 2010 behandlet ikke Hellas asylsøknader på en tilfredsstillende måte. Samtidig har landet vært rammet av, og er i, en finansiell krise.

Dette medlem viser til at norske myndigheter 1. juni 2017 besluttet å oppheve instruksjonen om ikke å returnere asylsøkere til Hellas. I perioden 2017–2020 har Norge anmodet Hellas om å ta tilbake 1028 asylsøkere. Hellas har akseptert å ta tilbake bare 24 av dem. Bare 3 av de 24 personene Hellas har akseptert å ta imot, er returnert.

Sett i lys av Hellas' store utfordringer med å tilby asylprosedyrer og beskyttelse i henhold til internasjonale rettigheter mener dette medlem at det ikke er riktig at Norge ytterligere belaster Hellas med asylreturner. For å bidra til en reell avlastning av Hellas bør Norge igjen stoppe retur til Hellas gjennom Dublin-avtalen i en midlertidig periode.

På denne bakgrunn fremmer dette medlem følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen trekke tilbake Instruks om tolking av utlendingsloven § 32 – overføring av asylsøkere til Hellas i henhold til Dublin III-forordningen (GI-07/2017) og realitetsbehandle asylsøknadene til de personene som har Hellas som første ankomstland, i Norge.»

Komiteens medlemmer fra Høyre og Kristelig Folkeparti viser til at sist Norge deltok i relokalisering, var i 2015. Norge var da et av svært få land som relokaliserte det antall de hadde lovet. Flyktningssituasjonen i Hellas ble ikke bedre. Norge har siden 2017, da Dublin-instruksen for Hellas trådte i kraft, tatt imot 19 enslige mindreårige asylsøkere fra Hellas. I tillegg har Norge bedt om at Hellas tar tilbake om lag 1028 asylsøkere i henhold til Dublin-regelverket. Hellas har kun godkjent 24 av disse sakene. Norge har derfor tatt om lag 900 av sakene til realitetsbehandling.

Komiteens medlem fra Sosialistisk Venstreparti viser til at årsaken til at ikke alle landene oppfylte kvotene i 2015/2016, ikke var motvilje mot å ta ansvar, men at det var færre kandidater enn man trodde da programmet ble lansert. Flyktningssituasjonen endret seg etter at relokaliseringsprogrammet var vedtatt, og kriteriene for å bli valgt ut var strenge. Ifølge Faktisk.no uttaler EU-kommisjonen at relokaliseringsprogrammet var en suksess, og at 96 prosent av asylsøkerne som oppfylte vilkårene i ordningen, ble flyttet til et annet land (Faktisk.no, 29. juni 2018).

Dette medlem viser videre til at det at greske myndigheter bare har godkjent 24 av 1 028 returere av asylsøkere i henhold til Dublin-avtalen, burde være en indikasjon på at asylsystemet deres er sprengt. I stedet for å bidra til ytterligere belastning av det greske asylsystemet og påføre asylsøkere som har kommet til Norge, unødvendig lang ventetid, bør norske myndigheter ta sakene til realitetsbehandling med en gang.

Forslag fra mindretall

Forslag fra Arbeiderpartiet:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen fremme forslag om å øke antallet kvoteflyktninger i 2021 med 500 og raskt utarbeide en plan for hvordan dette skal omfatte relokalisering av sårbare asylsøkere med beskyttelsesbehov fra Hellas, samt legge frem en konkret plan for hvor mange asylsøkere Norge skal ta imot fra Hellas i 2021.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen snarlig fremlegge og iverksette en konkret plan for hva Norges internasjonale bidrag skal være for å etablere verdige og rettighetsbaserte mottaksforhold og asylsaksbehandlingsprosedyrer i transitland som Hellas. Dette innebærer kvalitets sikring av asylsaksbehandlingen, fri rettshjelp til sårbare grupper av asylsøkere, returarbeid samt reintegrering av sårbare grupper.

Forslag fra Senterpartiet:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen legge til rette for at Norge innenfor årets kvote på 3 000 flyktninger kan ta imot noen av de mest sårbare barna og sårbare familier med mindreårige barn fra leirer i Hellas, under følgende forutsetninger:

- En bredde av europeiske land enes om en avtale for mottak. Fordeling beregnes etter folketall i mottakslandene.
- Norge tar imot enslige mindreårige under 15 år uten omsorgspersoner i leirene, fortrinnsvis jenter.
- Norge tar imot sårbare familier med mindreårige barn.
- Norge går i dialog med FN for å vurdere hvem som er de mest sårbare innenfor disse gruppene.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i løpet av 2020 legge fram et konkret tall på hvor mange asylsøkere Norge skal ta imot fra Hellas i 2021, basert på det grunnleggende prinsippet at Norge skal være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettsikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas.

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen sikre at relokalisering av asylsøkere i Europa ikke skal føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN, men komme i tillegg.

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen trekke tilbake Instruks om tolking av utlendingsloven § 32 – overføring av asylsøkere til Hellas i henhold til Dublin III-forordningen (GI-07/2017) og realitetsbehandle asylsøknadene til de personene som har Hellas som første ankomstland, i Norge.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding I fremmes av en samlet komité og tilråding II av komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet og Kristelig Folkeparti.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslagene og rår Stortinget til å gjøre følgende

vedtak:

I

Dokument 8:5 S (2020–2021) – Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om

evakuering av flyktninger fra Hellas, med bakgrunn i den kritiske Moria-situasjonen, i det omfang norske kommuner har kapasitet til – vedtas ikke.

II

Dokument 8:35 S (2020–2021) Representantforslag fra stortingsrepresentantene Karin Andersen, Kristoffer Robin Haug og Lars Haltbrekken om å lage en plan for hvor mange flere asylsøkere Norge skal evakuere fra Hellas i 2021 og at økningen i antall evakuerte asylsøkere innen Europa ikke skal føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN – vedtas ikke.

Oslo, i kommunal- og forvaltningskomiteen, den 30. november 2020

Karin Andersen

leder

Willfred Nordlund

ordfører

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortinget - Kommunal- og forvaltningskomiteen
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.

Vår ref.
20/4760 - STM

Dato
13.10.2020

Dokument 8:5S (2020-2021) Representantforslag fra stortingsrepresentant Bjørnar Moxnes om evakuering av flyktninger fra Hellas, med bakgrunn i den kritiske Moria-situasjonen, i det omfang norske kommuner har kapasitet til.

Det vises til brev fra Kommunal- og forvaltningskomiteen hvor det bes om departementets uttalelse til følgende representantforslag:

Stortinget ber regjeringen avlaste Hellas ved å evakuere flyktninger i et større antall, ut fra en hastegjennomgang hvor norske kommuner melder inn antallet flyktninger de er villige til å ta i mot. Innsatsen koordineres av regjeringen, som stiller evakueringssteam, inkludert fly, mannskap, helsearbeidere, tilgjengelig for å evakuere mennesker i nød på en smittevernsmessig trygg måte og slik at de kan få tilgang til grunnleggende hjelp og asylinstituttet i Norge. Hastegjennomgangen skal gjennomføres innen utgangen av 2020.

Representanten Moxnes ber om at regjeringen avlaster Hellas ved evakuering av flyktninger i et større antall fra landet. Jeg deler bekymringen for situasjonen i greske mottaksleire, og særlig gjelder dette for de greske øyene. Det oppholder seg langt flere asylsøkere i leirene på øyene enn det er reell kapasitet til, og ventetiden for å få behandlet søknaden om beskyttelse er for lang. Det er strukturelle utfordringer som ligger til grunn for denne situasjonen, og dette krever først og fremst langsiktig innsats og tiltak. Relokalisering av asylsøkere eller flyktninger til Norge og andre europeiske land er et kortsiktig tiltak, som når noen få asylsøkere. For det store flertallet av asylsøkere som blir igjen i Hellas, og for de som i fremtiden vil søke til Hellas for beskyttelse, gjelder det å sikre et forsvarlig og effektivt system for migrasjonshåndtering.

For regjeringen er det vesentlige å bistå greske myndigheter i utviklingen av langsiktige løsninger på de utfordringene landet står overfor. Det er dette som vil avlaste Hellas på lang sikt. Norge har derfor over lang tid gitt omfattende bistand til å styrke det greske migrasjonssystemet. Gjennom EØS-midlene til Hellas har vi de siste 10 årene bidratt med om lag 600 mill. kroner til dette formålet. Dette er midler som blant annet skal bidra til verdige mottaksforhold, fri rettshjelp og effektiv og god asylsaksbehandling. Hoveddelen av denne innsatsen er rettet inn mot sårbare migranter. For eksempel vil pågående etablering av 300 mottaksplasser komme rundt 1000 sårbare migranter til gode, både på fastlandet og på øyene. I tillegg til dette bistår Norge gjennom EUs støttetjenester, og vi har de siste 5 årene bidratt med rundt 40 millioner til utstyr til greske mottak.

For å hjelpe Hellas i en ekstraordinær situasjon som oppsto etter økt antall migranter til landet høsten 2019, besluttet regjeringen å relokalisere 50 asylsøkere fra de greske øyene. Utbruddet av brann i mottaksleiren Moria på Lesbos 9.9.2020, og den humanitært vanskelige situasjonen som da oppsto, gjorde at regjeringen fremskyndet denne prosessen. På anmodning fra greske myndigheter har også Norge hastesendt et medisinsk team for å styrke helsetilbudet til migrantene på øya. Dette teamet er i full virksomhet og har behandlet flere enn 2000 pasienter siden midten av september. Gjennom EØS-midlene bidrar vi også med eksperter til asyl- og registreringstjenester i den nye mottaksleiren i Kara Tepe på Lesbos.

Representanten Moxnes ber regjeringen om å foreta en hastegjennomgang av hvor mange flyktninger kommunene er villige til å ta imot, for slik å bestemme hvor mange Norge skal ta imot. Som jeg har redegjort for her, ser ikke regjeringen relokalisering av flere asylsøkere til Norge som løsningen på de utfordringene i Hellas har med migrasjonshåndtering. Regjeringens beslutning om relokalisering av 50 asylsøkere fra Hellas til Norge ligger derfor fast. Relokalisering av asylsøkere fra Hellas supplerer den øvrige norske bistanden til Hellas, og slik mener jeg det bør være. Det er gjennom de brede og langsiktige tiltakene vi når det store antallet asylsøkere som fortsatt vil befinne seg i Hellas etter at relokaliseringsinitiativene er avsluttet.

Jeg merker meg at mange kommuner i Norge nå gir uttrykk for at de har kapasitet til å bosette flere flyktninger. Både med tanke på fremtidig mottak av overføringsflyktninger, at det er vanskelig å forutse antall asylsøkere til landet, og at vi fortsatt har personer med oppholdstillatelse i mottak som venter på å bli bosatt, er det positivt og viktig at vi har ledig bosettingskapasitet. I år og til neste år vil regjeringen prioritere å ta imot overføringsflyktninger. Dette er personer med avklart beskyttelsesbehov, som ennå ikke befinner seg i trygge land, slik asylsøkere i Hellas gjør.

Med hilsen

Monica Mæland

**DET KONGELIGE
JUSTIS- OG BEREDSKAPSDEPARTEMENT**

Justis- og beredskapsministeren

Stortingets president
Stortinget
0026 OSLO

Deres ref.
2020/3729

Vår ref.
20/5049 - STM

Dato
28.10.2020

Dokument 8:35 S (2020–2021) Representantforslag om plan for å evakuere flere asylsøkere til Norge fra Hellas i 2021

Jeg viser til brev fra Kommunal- og forvaltningskomiteen av 22.10.2020 med representantforslag fra Karin Andersen, Kristoffer Robin Haug og Lars Haltbrekken vedrørende evakuering av asylsøkere fra Hellas til Norge og Dublinsamarbeidet mellom Norge og Hellas. Jeg besvarer forslagene i nummerert rekkefølge i det følgende.

- 1. Stortinget ber regjeringen i løpet av 2020 legge fram et konkret tall på hvor mange asylsøkere Norge skal ta i mot fra Hellas i 2021, basert på det grunnleggende prinsippet at Norge skal være ledende i koalisjonen av europeiske land som bidrar til rettssikkerhet for de rundt 50 000 asylsøkerne som er hindret fra å reise videre fra Hellas. Relokalisering av asylsøkere i Europa skal ikke føre til at Norge tar imot færre kvoteflyktninger via FN, men komme i tillegg.*

Det er et nasjonalt ansvar å håndtere migrasjon til eget land. Dette gjelder også for Hellas. Samtidig mener jeg vi skal stille opp for land som opplever store utfordringer, slik Hellas nå gjør. Relokalisering av asylsøkere til Norge og andre europeiske land er imidlertid et kortsiktig tiltak, som kun hjelper et begrenset antall asylsøkere. Regjeringen har likevel besluttet å relokalisere 50 asylsøkere fra Hellas til Norge. Dette vil være sårbare familier fra Syria.

For det store flertallet av asylsøkere i Hellas, og for de som i fremtiden vil søke til Hellas for beskyttelse, er løsningen å sikre et forsvarlig og effektivt system for migrasjonshåndtering. Her er Norge i fremste rekke. I finansieringsperioden 2012-2024 vil Norge gjennom EØS-midlene ha stilt til rådighet om lag 650 millioner kroner (57 millioner euro) for å bidra til en effektiv asylhåndtering, rettssikkerhet og verdige mottaksforhold for asylsøkere i Hellas. Hoveddelen av denne innsatsen er rettet inn mot sårbare migranter. De siste årene har vi gjennom EUs støttetjenester i tillegg bidratt med rundt 40 mill.

kroner til utstyr til greske mottak. Som følge av brannen i mottaksleiren Moria på Lesbos i september i år sendte Norge et medisinsk team for å styrke helsetilbudet til migrantene på øya.

Regjeringens beslutning om relokalisering av 50 asylsøkere fra Hellas til Norge ligger fast. Relokalisering av asylsøkere fra Hellas supplerer den øvrige norske bistanden til Hellas, og slik mener jeg det bør være. Det er gjennom brede og langsiktige tiltak vi når det store antallet asylsøkere som fortsatt vil befinne seg i Hellas etter at relokaliseringsinitiativene er avsluttet.

Relokaliserte asylsøkere vil bli regnet mot antall overføringsflyktninger vi tar imot innenfor den årlige kvoten. Også denne politikken ligger fast. Regjeringen vil prioritere å ta imot overføringsflyktninger. Dette er personer med avklart beskyttelsesbehov, men som ennå ikke befinner seg i trygge land, slik asylsøkere i Hellas gjør. I lys av fremtidige overføringsflyktninger og at vi fortsatt har personer med oppholdstillatelse i norske mottak som venter på å bli bosatt i en kommune, er det bra at vi har ledig bosettingskapasitet.

- 2. Stortinget ber regjeringen trekke tilbake Instruks om tolkning av utlendingsloven § 32 – overføring av asylsøkere til Hellas i henhold til Dublin III-forordningen (GI-07/2017) og realitetsbehandle asylsøknadene til de personene som har Hellas som første ankomstland, i Norge.*

Instruksen (GI-07/2017) ble gitt på bakgrunn av en anbefaling i 2016 fra Europakommisjonen (Kommisjonen), basert på flere rapporter om det greske asylsystemet, samt en vurdering av muligheten for å gjenoppta Dublinoverføringer til Hellas. Kommisjonen pekte på betydelig fremgang i arbeidet med å etablere grunnleggende institusjonelle og legale strukturer for et fungerende asylsystem, herunder mottaksfasiliteter og prosessuelle rettigheter. Kommisjonen anbefalte derfor en gradvis gjenopptakelse av Dublinoverføringer til Hellas, basert på individuelle garantier fra greske myndigheter om at søkerne vil bli behandlet i tråd med relevant EU-rett. Dette skulle skje gradvis av hensyn til kapasiteten i mottakssystemet og saksbehandlingsapparatet. Samtidig avgrenset Kommisjonen mot sårbare grupper som enslige, mindreårige asylsøkere.

Justis- og beredskapsdepartementets instruks er i tråd med anbefalingen som ble gitt og forutsetter klart at situasjonen for asylsøkere i Hellas kan endre seg. UDI skal derfor holde seg løpende orientert om utviklingen i Hellas og vurdere konkret og individuelt om det vil være i tråd med regelverket å overføre den enkelte asylsøker til Hellas i lys av situasjonen i landet. Hvorvidt det vil være behov for å innhente (individuelle) garantier i saken er også en del av denne vurderingen. Jeg anser instruksens for å gi UDI tilstrekkelig rom for å vurdere den enkelte sak individuelt, og situasjonen i Hellas generelt. Jeg har tillit til at UDI gjør de nødvendige vurderingene i tråd med instruksens og ser derfor ikke behov for å endre denne på nåværende tidspunkt.

Med hilsen

Monica Mæland

